HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

והשאר נאכלות בפדיון אמרוה רבנן קמיה דרב חסדא א] הא דלא כרבי דאי רבי כיון דאמר שחיטה מקדשא דפריק להו היכא אי דפריק להו מאבראי כיון דכתיב לפני ה' איפסיל להו ביוצא אי גוואי [א]הא מעייל [ב]חולין לעזרה אמר להו רב חסדא לעולם כרבי ופריק להו גוואי וחולין ממילא קא הוויין אמר ליה רבינא לרב אשי והתניא כשהוא פודן אין פודן אלא בחוץ הא ודאי רבי אלעזר בר' שמעון היא דאי רבי הא איפסלו להו ביוצא אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי לימא תיהוי תיובתיה דר' יוחנן (א) מיהא דאיתמר [ג]תודה ששחטה על שמונים חלות חזקיה אמר קדשו ארבעים מתוך שמונים ור' יוחנן [א]אמר לא קדשו ארבעים מתוך שמונים ולאו מי איתמר עלה אמר רבי זירא הכל [ב]מודים היכא דאמר ליקדשו ארבעים מתוך שמונים דקדשה הכא נמי דאמר ליקדשו תרתי מתוך ארבע תני ר' חנינא טירתא קמיה דר' יוחנן שחט ארבעה [ג]כבשים על ב' חלות ב] מושך שנים מהן וזורק דמן שלא לשמן שאם אי אתה אומר כך הפסדת את האחרונים אמר לו ר' יוחנן [ד]וכי אומר לו לאדם עמוד וחטא בשביל שתזכה והתנן [ה]אברי חטאת שנתערבו באברי עולה ר' אליעזר אומר יתנו למעלה ורואה אני את בשר חטאת למעלה כאילו היא עצים וחכמים אומרים [ו]תעובר צורתן ויצאו לבית השריפה אמאי לימא עמוד וחטא בשביל שתזכה עמוד וחטא בחטאת בשביל שתזכה בחטאת אמרינן עמוד וחטא בחטאת בשביל שתזכה בעולה לא אמרינן ובחדא מילתא מי אמר והא [י]תניא [ה]כבשי עצרת ששחטן שלא לשמן או ששחטן בין לפני זמנן בין לאחר זמנן ג] הדם יזרק והבשר יאכל ואם היתה שבת לא יזרוק ואם זרק הורצה להקטיר אימורין לערב ואמאי לימא עמוד חטא בשביל שתזכה עמוד חטא בשבת כדי שתזכה בשבת אמרינן עמוד חטא בשבת כדי שתזכה בחול לא אמרינן ובתרתי מילי לא אמר [ז]והתנן חבית (ב) ד] של תרומה שנשברה בגת העליונה ה] ובתחתונה חולין טמאין מודה רבי אליעזר ור' יהושע שאם יכול להציל ממנה רביעית בטהרה יציל ואם לאו ר' אליעזר אומר

תרד

והשאר נאכלות בפדיון. כדמפרש ואזיל: **הא דלא כרבי.** אלא כרבי אלעזר בר' שמעון דאמר ח) שחיטה לא מקדשא לפיכך אפשר להו בתקנה זו קודם זריקה שעדיין אין להם שום קדושת הגוף והרי הן כתחלתן ומושך איזה שתים שירצה וזורק הדם עליהן ומקדשן ומתירן ואלו שנשארו בקדושת דמים שלהן אסורות עד שיפדו ופודן ככל קדושת דמים ואוכל כל ו] מה שירצה: **דאי רבי כיון דאמר** ט) **שחיטה מקדשא.** נהי דשתים מהן אין להן אלא קדושת דמים ויש בפדיה דכבשים מידי דחזו להו קמקדשי ואינך קדושת דמים בעלמא עלייהו ונפקי לחולין ומביא מעות ואומר בכל מקום שהן השתים שאינן מקודשות יתחללו על מעות הללו ובלא פדיה לא מתאכלי דלא שריא להו זריקת הכבשים מיהו היכא פריק להו והיכי משתרו והרי אינו מכיר אלו הן שאינן מקודשות: **ואי מפיק להו לכולהו אבראי ופריק להו.** לתרתי מינייהו: **כיון דכתיב.** בשתי הלחם: **לפני ה'.** והניף הכהן אותם על לחם הבכורים וגו' (ויקרא כג) שמע מינה פנים נינהו: **איפסלו להו.** המקודשות ביוצא ומתוך שאין אתה מכירן הרי כולם פסולות: **ואי.** דפריק להו גואי ואוכלן ז] כהן בפנים לארבעתן השתים חולין והשתים קודש קמעייל חולין לעזרה: **ממילא הויין.** דתוך העזרה הן נעשין חולין והוא לא הכניסן משנעשו חולין: **והתניא אין פודן אלא בחוץ.** משום חולין לעזרה: **הא ודאי.** ח] דקתני פודן בחוץ דלא כרבי ועושה תקנה זו קודם זריקה ומושך איזו שתים ט] שירצה. והוא הדין דהוה מצי למיפרך ברישא דאי רבי י] ארבעתן בעי לאנופי בהדייהו דהא לא ידע מי הן יא] דקדושות ומיהו דאלימא מיניה אקשי ליה עד דאפקיה (ג) מטעמיה: **לא קדשו** יב] **לה כלל.** והכא נמי אמאי קדשו שתי חלות מתוך ארבע: **הכל מודים כו'.** ואע"ג דלא (ד) פריש הי מינייהו: **טורתא.** שם מקום: **ד' כבשים.** ואין הדין אלא שנים: **שאם אי אתה אומר כן.** לזרוק את שלא לשמה תחילה אלא את לשמו תחילה: **הפסדת את האחרונים.** כדאמר לעיל (דף מז:) אין לך דבר שנראה יג] לשמן ונדחה מלשמן כגון הני דמשזרק ראשונים לשמן תו לא חזו הנך לשמן וכיון יד] דנדחה מלשמן אין כשרין שלא לשמן כשאר כל הזבחים טו]. ל"א שאם אי אתה אומר כן אלא ארבעתן לשמן הפסדת את הנזרקים באחרונה דהא לא צריכי ופסולין: **עמוד** (ה) **חטא.** טז] ושלא לשמן חוטא הוא דאסור לשנות בזבחים: **בשביל שתזכה.** לאכול את השנים: **אברי חטאת.** הנאכלין לכהנים: **שנתערבו באברי עולה.** העולים י) למזבח יתנו למעלה כולם על המערכה: **ואמאי.** יצאו לבית השריפה: **לימא עמוד חטא.** והעלה למזבח חטאת שאינה ראויה לו בשביל שתזכה שלא להפסיד עולה: **חטא בחטאת לזכות בחטאת.** כגון לעיל בכבשים שחוטא בעצמו וזוכה בעצמו אמר: **לפני זמנן.** קודם עצרת: **לאחר זמנן.** לאחר עצרת: **הדם יזרק.** שלא לשמן: **ואם היתה שבת.** אשלא לשמן קאי ועצרת ושבת היא לא יזרוק דכיון דאידחי מקרבן ציבור תו לא דחי שבת: **ואם זרק הורצה ע"מ להקטיר אימורין לערב.** אבל היום לא יקטירם: **לימא עמוד וחטא.** יזרוק בשבת לכתחילה: **בשביל שתזכה.** להקטיר אימורין לערב ותאכל יז] בשר ואמאי אמר לא יזרוק ונפסל הדם בשקיעת החמה: **עמוד חטא בשבת בשביל שתזכה בשבת אמרינן.** כגון כבשים דזוכה יח] בהן בו ביום: **חבית של תרומה** ס)**[שנשברה בגת] העליונה.** היינו עדשים שקורין מי"ץ: **תחתונה.** בור שלפני הגת: **והתחתונה טמאה.** שיש שם חולין טמאין: **מודה רבי אליעזר ורבי יהושע כו'.** אע"ג דחייש רבי יהושע לקמן [ע"ב] בהפסד חולין מודה הוא שאם יכול לחזור אחר כלי טהור לקבל בו אפי' רביעית יציל ואע"פ שבין כך ובין כך תפול התרומה לתוך החולין וילך הכל לאיבוד לפי שתרומה טמאה אין לה תקנה:

תרד

כיון דכתיב לפני ה' אפסיל ליה ביוצא. אע"ג דגבי לחמי תודה נמי כתיב לפני ה' (ויקרא ז) ונאכלין בכל העיר הכי קאמר כיון דכתיב לפני ה' אלמא בעינן פנים ומיפסיל ביוצא מדאיתקש לחטאת כדאמר באיזהו מקומן (זבחים דף נה.) ופרק התערובות (שם עז.) מייתי כה"ג וגרסינן אי אבראי איפסילו ביוצא: ל) **לעולם כרבי.** ואין התנור מקדש כיון מ) יט] דלא קדשי כולהו כ] כדפרישית אי נמי כמאן דאמר (לעיל דף ז.) אין כלי שרת מקדשין אלא מדעת: **הא דלא כרבי.** משמע דלרבי אלעזר ברבי שמעון לא מקדשא שחיטה כלל אלא זריקה דאי מקדשא היאך מושך אחר שחיטה דילמא הני לא קידשה השחיטה כא] ונראה שמקדשת הכל נ) ס) [ולא] כמו גמר קדושה אבל לרבי שהוא גמר קדושה אי אפשר לקדש זה בלא זה: **מושך שנים מהן וזורק דמן שלא** כב] **לשמה.** תימה הא כיון דהוזקקו בשחיטה אבד הלחם אבדו הכבשים אבדו הכבשים אבד הלחם וי"ל דשחיטה דהני כבשים לא קבעה כיון דלא נתברר מי הם המוקדשין וכולהו לא חזו: **חטא בחטאת בשביל שתזכה בחטאת אמרינן.** ואפילו היה עובר דומיא ע) דעולה דעובר בלאו דכל שממנו לאישים הרי הוא בבל תקטירו ופ' כיצד צולין (פסחים ד' פה.) אין עשה דואכלו את הבשר דוחה לאו דועצם לא תשברו בו ולא אמרינן עמוד וחטא בשביל שיזכה באכילה לא דומה אכילה להקטרה דאיכא תקנת קרבן ועדיפא ואפילו היכא דאיכא תקנת קרבן לא אמרינן אלא היכא דנשחט כג] כדאמרינן לעיל (דף מו.) אבד הלחם אבדו הכבשים ולא שרינן לשוחטן שלא לשמן וגבי תודה שנתערבה בתמורה פ) דחבירתה אין לה תקנה אע"ג דליכא אלא איסורא דחולין בעזרה פ' התודה (לקמן פ:) וטובא איכא מיהו קצת קשה דבפרק התערובות (זבחים עח.) אמרינן נתערב בדם התמצית ישפך לאמה ולא אמרי' חטא בדם התמצית בשביל שתזכה בדם הנפש וי"ל דמשום גזירה הוי כדמסיק התם והא דתנן בהקומץ (לעיל כג.) נתערב קומצה בשיריה לא יקטיר דאע"ג דגופה דמנחה היא לא אמרינן חטא בשירים בשביל שתזכה בקומץ כיון שיש להן שני שמות: **או ששחטן בין לפני זמנן בין לאחר זמנן.** ונ"ל דאפי' לשמן כשרין דהא אין לך דבר שכשר שלא לשמן ופסול לשמן ונראה לי דאתיא כתנא דבי לוי צ) דסמוך למאן דפסל בהו שלא לשמן אם כן מאי שנא מחטאת יולדת דהויא מחוסר זמן קודם זמנה: **חטא בשבת בשביל שתזכה בשבת.** תימה יזרוק כדי לאוכלן אי דכי האי גוונא תנן פרק שתי הלחם (לקמן דף נט:) כד] וי"ל דאין זה זכות ואין לחטא בכך ואין לדמות למה שהתירו לרדותה קודם שיבא לידי חיוב שבת (שבת ד' ד.):

כבשי

מסורת הש"ס

א) [לקמן פ: פא. קו. ב"ב פא: זבחים עז. חולין קל:], ב) [עי' תוס' לקמן פ: ד"ה וכי ותוס' לקמן פא. ד"ה אם איתא], ג) לקמן עח. עירובין נ. קדושין נא., ד) קדושין נה: שבת ד., ה) [זבחים עז.], ו) נזיר כח: ביצה כ: ע"ש, ז) פסחים טו. תרומות פ"ח משנה ט, ח) [לעיל מז.], ט) [שם], י) למזבח הס"ד אח"כ ד"ה יתנו. נ"ק, כ) גי' נ"ק, ל) עי' ברש"ק סוף פרק ר' ישמעאל ותמצא ביאור דברי התוס' אלו בארוכה, מ) חזו כולהו. נ"ק, נ) נ"א אלא דלא גמר קדושה כו'. נ"ק, ס) רש"ק, ע) צ"ל דעולה. נ"ק, פ) [אולי צ"ל בתמורתה ומתה אחת מהן], צ) צ"ל דבסמוך. נ"ק.

הגהות הב"ח

(א) גמ' תיובתיה דר' יוחנן מהא דאיתמר: (ב) שם והתנן חבית שנשברה בגת העליונה והתחתונה טמאה מודה כצ"ל ותיבות של תרומה ותיבת חולין נמחק: (ג) רש"י ד"ה הא ודאי וכו' מטעמיה דלא קדשו לה כלל הס"ד ואח"כ מ"ה לא קדשו מ' מתוך פ' והכא נמי: (ד) ד"ה הכל מודים כו' ואע"ג דלא ידע הי מינייהו קדוש הס"ד: (ה) ד"ה עמוד וחטא דשלא לשמן חוטא הוא:

רבינו גרשום

הא קא מעייל חולין לעזרה דאסור כדאמרי' מה אני בשלך אסור איסור יוצא אף שלך כשלי אסור: לימא תיהוי תיובתיה דר' יוחנן דאמר לא קדשו ארבעים מתוך שמונים מהא ברייתא דתניא מושך שתים מהן ומניפן. מושך ב' מהן מן הכבשים וזורק דמן שלא לשמן שכיון שכשרין לשמן כשרין שלא לשמן. שאם אי אתה אומר כן אלא זורק הראשונים לשמן האחרונים דחוין הן ונפסלין אפילו שלא לשמן דכבר ניתר הלחם בראשונים ואין לך דבר שנדחה מלשמו ואינו כשר לשמו וכשר שלא לשמו. אלא זורק תחלה הראשונים שלא לשמן דעדיין לא נדחו דהי ייהי דבעי מצי זריק: עמוד חטא. לעשות לכתחלה שלא לשמן. בשביל שתזכה כדי שירויח: אברי חטאת הנאכלין לכהנים: יתנו למעלה מעל גבי המזבח להקטירן ורואה אני את בשר החטאת למעלה כאילו הן עצים והשאר נאכל: ואמאי. אמרו חכמים תעובר צורתו לימא עמוד וחטא להקטיר איברי חטאות בשביל שתזכה בעולה א) לא אמרינן אלא עולה לשרפה אזלא: כבשי עצרת ששחטן שלא לשמן שקודם השחיטה לא קדשו הכבשים ויכול לשנותן לזבח אחר: חבית של תרומה שנשברה בגת העליונה והתחתונה בבור חולין טמאין. שאם יכול להציל ממנה מן התרומה

א) נראה דחסר כאן וכצ"ל עמוד וחטא וכו' אמרינן עמוד וחטא בחטאת בשביל שתזכה בעולה לא אמרינן אלא כולו לשריפה אזלא:

עין משפט נר מצוה

קיט א ב מיי' פי"ב מהלכות פסוה"מ הלכה טו:

קכ ג מיי' פ"ח מהל' תמידין ומוספין הלכה יג:

קכא ד מיי' פ"ו מהל' פסוה"מ הלכה כ:

קכב ה מיי' פט"ו מהל' פסוה"מ הלכה יט:

לעזי רש"י

מי"ץ [מיי"ץ]. עֲרֵבָה (חלק של גת, שבו מניחים את הענבים).

מוסף רש"י

הובא בסוף המסכת

שיטה מקובצת

א] הא דלא כרבי. פ"ה אלא כרבי אליעזר דאמר לא קדשה שחיטה ולא מיפסל ביוצא. תימה מ"מ שמא על הני דנפקו נשחטו ב' הכבשים ושחיטה עושה זיקה ואומר מהר"ם דכיון דלאחריות נתכוין להפריש ארבע כי יצאו הוי כאבדו ואידך הוי לאחריות שנשחט עליהם דאע"ג דר' אליעזר בעי תרתי מ"מ לא בעי שחיטה מבוררת וכיון דאמר תרתי מגו ארבע ולאחריות הפריש מהני. והקשה בקונטרס הלא בין לאביי ובין לרבא אמרי' לעיל דלר' אליעזר לא תפיס פדיונם והיאך אמרי' פודין ותירץ ה"מ היכא דנזרק דמו שלא לשמו דאדחו להו החלות אבל הכא פריק להו קודם זריקה ומגו דחזי לקרבן דאי בעי האי מניף ואי בעי האי מניף אלימא למתפס פדיונם גליון: ופ"ה דמצי למפרך דאי כרבי הא בעי תנופה לארבע והר"י פי' דמתנופה לא מצי למפרך מידי דתנופה דמחיים מצי למעבד מארבעתן יחד דעל ארבע שחט ותנופה דלאחר מיתה דמשמע שמושך שנים ומניפן ולא ארבעתן היינו דאין מניפן יחד שהוצרך למשוך שנים לזבח אבל מ"מ יעשה שתי תנופות לאחר שחיטה ויניף כל שנים בפני עצמן עם הכבשים והא דאמרינן מושך [שנים אינו ר"ל שנים] לבד אלא ר"ל כל שנים בפני עצמן. תו"ח: דאי רבי כיון שאמר שחיטה מקדשה איפסלו ביוצא והיאך הם נאכלות בפדיונו שמא הם אותה שקדשה השחיטה דבשלמא לר' אליעזר מושך שנים מהם לחוץ ויפדם ויזרוק על האחרון ואע"ג דשחיטה עושה זיקה ותוכל להקשות איך יכול לפדותם שמא בהם היה הזיקה [ואם תרצה לומר] יוכל לפדותם דזיקה אינה מוציאה מידי פדייה אכתי קשה הא אבד הלחם וא"כ אבד כבשים הא לא תקשי לך כיון דארבע חלות [עשה ונתכוין] לאחריות האחרונות נכנסות בזיקייהו לכל דבר. תו"ח: ב] מושך שנים כו' וא"ת שמא אותן שהוא זורק שלא לשמו קדשו הלחם וא"כ הרי אבדו הכבשים אבד הלחם דכיון ששחטה שלא לשמו נתבטל מתורת כבשי עצרת

שיטה מקובצת (המשך)

וא"כ הכבשים שנים הם בלא לחם וי"ל דכיון דלאחריות הביאם לא הוי אבדו כבשים שהרי נכנסו האחרונים תחתיהם. מיהו קשה להר"ם דקא פסיק ותני שמושך שנים מהם אפי' הם הראשונים ואע"פ שהם קדשו הלחם ושחיטת (האחרון) [האחרונות] לא עשה כלום. ואיך מצטרפין השחיטה של (ראשון) [הראשונות] והזריקה של (אחרון) [האחרונות] דודאי [אם] לא נשחט (האחרון) [האחרונות] אלא לאחר זריקת הראשונים ניחא (דמטעם) [דהטעם] דהאחרונים יכנסו תחת הראשונים ויקדש שחיטתן וזריקתם את הלחם אלא להשלים זריקת האחרונים שחיטת הראשונים היכי משכחת לה אחריות כזה וי"ל דודאי אשכחנא כה"ג במעילה (עי' לקמן דף פ' ע"א) השוחט שני אשמות לאחריות (נשפך דמו של אחד מהן) זריקת השני מהניא לפטור בשר חברתה מן המעילה: תו"ח [עוד כתוב] וא"ת משמע שאין כאן קפידא איזה שנים זריק לשמן ואיזה מהן זריק שלא לשמן ובלבד שיזרוק תחילה שנים שלא לשמן ואפי' נשחטו אותן דלשמן באחרונה ואמאי אם נשחטו באחרונה אותן דזריק דמן לשמן היכא מהניא זריקה דידהו להתיר הלחם באכילה והרי לא הוקדש הלחם ע"י שחיטתן כי אם ע"י שחיטת שנים (האחרונים) [האחרים] דנשחטו תחילה וי"ל דהוי כאילו שחט ארבעתן לאחריות כדאמרי' במעילה השוחט שתי (חטאות) [אשמות] לאחריות דמו מהני (להתיר) [לפטור] הבשר דחברתה [מן המעילה]. תוס' אחרות: ג] הדם יזרק כו'. וא"ת הניחא למ"ד נדרים ונדבות קרבין ביו"ט דנקטיר האימורין ונאכל הבשר אלא למ"ד אין קרבין אלא עד הערב א"כ היאך הבשר יאכל כל כמה דלא מתקטר אימורים כהנים לא מצי אכלי בשר: (הגה"ה) דמשמע אפילו ביו"ט מתאכלי הבשר א) וי"ל הא דאין הבשר נאכל אא"כ מתקטר האימורים ה"מ כשהן ראויין להקטיר אבל הכא מוקמינן לה כשנטמאו האימורין דלא חזו תו להקטיר דעכשיו לא תלי אכילת הבשר בהקטרת האימורין ואע"ג דאמר ואם זרק הורצה (לערב האימורים) [להקטיר אימורים] לערב ההיא מיירי בשלא נטמא ומילי מילי קתני א"נ י"ל כיון דאין האימורין ראויין להקטיר היום עד לערב כמאן דלית להו דמי ולא מעכבי הקטרתן אכילת הבשר [עכ"ה]. וי"ל דמיירי כשנטמאו אימורים או אבדו והא דקאמר בשבת לא יזרוק ואם זרק הורצה להקטיר אימורים לערב מיירי בדאיתנהו ולא לצדדין קתני אלא ה"ק ביו"ט זורק כשנטמאו ובשבת אינו זורק אף כשנטמאו ואי זרק הורצה אף בשלא נטמאו בין בחול בין בשבת. תוס' אחרות ורש"י פי' כיון דאסור להקטיר אימורים עשאום כמו שנטמאו או אבדו ושריא בשר באכילה. גליון: ד] ב) תיבות של תרומה נמחק: ה] העליונה והתחתונה טמאה: ו] כל מי: ז] ואוכלן להו: ח] ודאי. הא דקתני פודן בחוץ כר' אליעזר ועושה: ט] שתים מהן שירצה ואי קשיא הא בין לאביי ובין לרבא אמרינן לעיל אליבא דראב"ש דלא תפיס פדיונו והיכא מוקמינן הא דקתני פודין לדידיה תריץ ה"מ היכא דנזרק הדם שלא לשמן דאדחו להו חלות אבל הכא פריק להו קודם זריקה ומתוך דחזו לקרבנו דאי בעי מניף הני אלימא למתפס פדיונם: י] ברישא דאי ר' לארבעתן: יא] קדושות. ור"י פי' דמתנופה לא קשה מידי דאפשר דמניף כל חד וחד עם חברתה והוי להו [ג'] תנופות [עי' לעיל (דף מד ע"ב) ברש"י ד"ה ומניף בפי' שם] תוס' אחרות: יב] לא קדשו ארבעים מתוך שמונים ותיבות לה כלל נמחק: יג] לשמו ונשחט לשמו ונדחה מלשמו: יד] וכיון דנדחו: טו] הזבחים אלא לשמן אבל כי זריק להו ברישא דלא נדחו עדיין מלשמן כשרים: טז] עמוד חטא וזורק שלא: יז] ותאכל הבשר: יח] כבשים דזוכה לאוכלן: יט] כיון דלא חזו כולהו: כ] כדמפרש לעיל (דף מו ע"א): כא] ונראה שמקדשת הכל כמו גמר ס"א שמתקדשת לדברי הכל ולרבי אליעזר אינו כמו כו': כב] שלא. לשמן ואין זה אבדו כבשים אבד הלחם דהא איכא תרי לשמן תוס' אחרו': כג] היכא דנשחט. דהא אמרינן לעיל: כד] שתי הלחם. הבבליים היו אוכלים אותו חי:

א) עי' תוס' ביצה דף כ ע"ב ד"ה מאי בינייהו: ב) כוונתו דבמשנה דתרומות שם ליתא לתיבות של תרומה וחולין ולכן הוצרכו המפרשים שם לפרש דמיירי בתרומה וחולין וכ"נ מפרש"י.